

Preporuke za kreatore javnih politika

Mere moraju biti ciljane i responzivne. Uvođenje personalizovanog karijernog savetovanja, proširenje kratkih programa obuka i priznavanje neformalnih veština unapredilo bi zapošljivost žena. Pобољшanje pristupa obukama iz digitalnih veština i obukama specifičnim za pojedine sektore, uz bolju saradnju sa poslodavcima kako bi se osigurala relevantnost.

Podsticanje fleksibilnih, kao i oblika rada koji su prilagođeni različitim starosnim grupama, uz subvencije za plate i poreske olakšice koje smanjuju percipirani rizik za poslodavce. Za žene zainteresovane za preduzetništvo, pojednostavljene procedure, garantne šeme i strukturisani mentorski programi pružili bi ključnu podršku. Jačanje aktivnosti Nacionalne službe za zapošljavanje kroz delovanje mobilnih timova i inicijativa u zajednici, takođe bi proširilo pristup informacijama i uslugama.

Ulaganje u psihosocijalnu podršku, uključujući motivacione radionice, grupe podrške i savetovanje, povećalo bi samopouzdanje i angažovanost.

Zaključak

Žene starije od 50 godina suočavaju se sa sistemskim, socijalnim i ekonomskim preprekama koje značajno ograničavaju njihove mogućnosti za zapošljavanje. Responzivnije mere, unapređena koordinacija i fleksibilni oblici radnog angažovanja mogu doprineti stvaranju održivih prilika za povratak na tržište rada. Primena ovih mera smanjila bi dugotrajnu nezaposlenost, unapredila finansijsku sigurnost i povećala učešće starijih žena na tržištu rada u Srbiji.

Više o rezultatima istraživanja:
<https://ien.bg.ac.rs/projekti.php?PID=8583&lng=srb>



Контакт

 Kosovka Ognjenović, rukovodilac projekta

 kosovka.ognjenovic@ien.bg.ac.rs

Zahvalnost: Sažetak za javne politike je rezultat projekta Identifikovanje uzroka dugotrajne nezaposlenosti starijih žena u Srbiji i Severnoj Makedoniji. Projekat su sufinansirale vlade Češke, Mađarske, Poljske i Slovačke kroz višegradske grantove međunarodnog Višegradskog fonda. Misija Fonda je da unapredi ideje za održivu regionalnu saradnju u Centralnoj Evropi.



IDENTIFIKOVANJE UZROKA DUGOTRAJNE NEZAPOSLENOSTI ŽENA 50+

PILOT ISTRAŽIVANJE SA FOKUSOM NA TRŽIŠTE RADA U BEOGRADU



Žene 50+



Dugoročna nezaposlenost



Specijalizovane mere podrške



Multisektorski pristup

Sažetak za javne politike predstavlja izvod iz studije nastale u okviru projekta „Identifikovanje uzroka dugotrajne nezaposlenosti starijih žena u Srbiji i Severnoj Makedoniji“ koji je od 2024-2026. realizovan u podršku Višegradskog fonda. U ovom sažetku prikazani su rezultati istraživanja sprovedenog u Srbiji sa fokusom na tržište rada Beogradskog regiona.

Osnovni cilj projekta je da se na bazi nekoliko istraživačkih pristupa, pruže usaglašene i informisane preporuke za poboljšanje postojećih mera podrške usmerenih teže zapošljivim licima, u okviru kojih dugoročno nezaposlene žene 50+ zauzimaju značajno mesto.

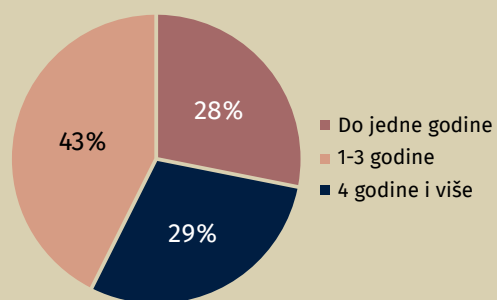
Uvod

Žene starije od 50 godina i dalje spadaju među najugroženije grupe na tržištu rada u Srbiji. Iako je učešće ove populacije na tržištu rada u porastu, one se i dalje suočavaju sa strukturnim preprekama koje ograničavaju njihove mogućnosti zapošljavanja. Posebno je pogođen region Beograda, gde gotovo polovina ukupnog broja nezaposlenih žena pripada ovoj starosnoj grupi, dok se više od četiri petine suočava sa dugotrajnom nezaposlenošću. Ovi obrasci ukazuju na potrebu za hitnim i koordinisanim odgovorima javnih politika, naročito u kontekstu demografskog starenja stanovništva i postepenog podizanja starosne granice za odlazak u penziju.

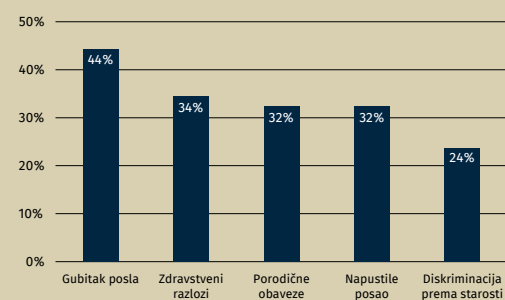
Ključne karakteristike tržišta rada

Većina žena iz ove starosne grupe ima značajno radno iskustvo, ali mnoge i dalje ostaju nezaposlene godinama. Značajan deo njih ima srednje ili više obrazovanje, međutim obaveze u vezi sa negom članova porodice, često i starijih i mlađih, ograničavaju njihovo učešće na tržištu rada. Dugotrajna nezaposlenost je raširena i dodatno pojačava ranjivost, smanjujući kako sigurnost prihoda, tako i motivaciju za ponovno uključivanje u traženje posla.

Grafikon 1.
Trajanje nezaposlenosti



Grafikon 2. Osnovni razlozi nezaposlenosti žena starijih od 50 godina



Strukturne i institucionalne barijere

Izazovi sa kojima se suočavaju nezaposlene žene starije od 50 godina su višeslojni. Nedostatak digitalnih kompetencija i znanja stranih jezika često ograničava njihovu zapošljivost. Diskriminacija zasnovana na godinama starosti i dalje je raširena, što smanjuje spremnost poslodavaca da ulažu u starije radnike. Pored toga, mnoge žene rade neformalne ili prekarne poslove.

Sistemi podrške nisu dovoljno prilagođeni ovoj grupi. Programi za samozapošljavanje zahtevaju garancije koje mnoge žene ne mogu da obezbede, a učešće u aktivacionim merama ostaje nisko. Iako dobijaju savetodavne i posredničke usluge, one su češće opšte nego što su prilagođene specifičnim potrebama starijih žena, što za rezultat ima ograničenu efikasnost.

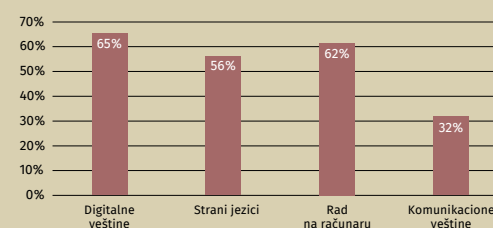
Psihosocijalne i ekonomske poteškoće

Mnoge žene u ovoj starosnoj grupi doživljavaju višestruka odbijanja prilikom traženja posla, što dovodi do smanjenja samopouzdanja i opadanja motivacije. Zdravstveni problemi i porodične obaveze dodatno ograničavaju njihovu mogućnost da se obavežu na obavljanje poslova sa punim radnim vremenom, dok neusaglašenost između zahteva oglašanih poslova i stvarnih uslova rada kreira dodatnu frustraciju. Finansijske poteškoće su česte, pri čemu se mnoge žene oslanjaju na ograničena primanja u domaćinstvu i strahuju da neće ispuniti uslove za ostvarivanje prava na penziju.

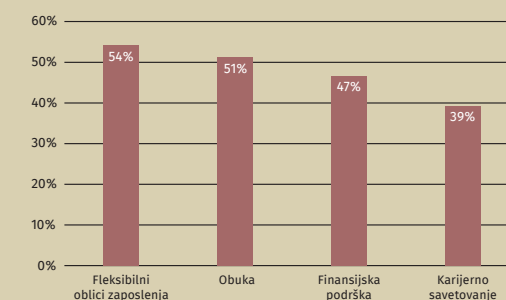
Potrebe koje izražavaju žene starije od 50 godina

Kada opisuju šta bi najviše poboljšalo njihove šanse za zapošljavanje, žene najčešće ističu stabilne i dostojanstvene poslove, pravedne uslove rada i zaposlenje koje doprinosi sticanju budućih prava na penziju. Takođe naglašavaju značaj obuka za razvoj digitalnih veština i obuka namenjenih specifičnom poslu, fleksibilnih radnih aranžmana, mogućnosti za rad od kuće i dostupnog karijernog savetovanja. Motivacija je snažno povezana sa finansijskom nezavisnošću i željom da ostanu produktivne i socijalno uključene.

Grafikon 3. Potrebe za veštinama u cilju ponovnog zapošljavanja



Grafikon 4. Podrška neophodna za vraćanje na posao



Nedostaci u javnim politikama i prilike za unapređenje

Žene starije od 50 godina nisu jasno prepoznate kao prioritarna grupa u ključnim strategijama zapošljavanja, a postojeće aktivne mere tržišta rada retko pružaju odgovore na njihove specifične potrebe. Sistemima karijernog vođenja i obuka nedostaju prilagođeni sadržaji, mehanizmi za priznavanje prethodnog učenja i programi mentorstva. Koordinacija između institucija, naročito službi zapošljavanja, sistema socijalne zaštite, jedinica lokalne samouprave i poslodavaca, ostaje limitirana, dok su aktivnosti usmerene ka neaktivnim ženama nedovoljne.